

Examining the Relationship Between Classroom Supervision Competencies of School Principals and Anxiety Levels of Teachers Towards Classroom Supervision

Hilmi GÖLCÜK, Inonu University, ORCID ID: 0000-0002-4906-2320

Servet ATİK, Inonu University, ORCID ID: 0000-0003-2841-6182

Abstract

This research was conducted for three aims. The first aim was to reveal the classroom supervision competencies of school principals and teachers' anxiety levels for classroom supervision according to the opinions of teachers. The second aim was to examine the views of teachers on classroom supervision competencies and anxiety levels in terms of independent variables. The third aim was to determine the relationship between school principals' classroom supervision competencies and teachers' anxiety levels for classroom supervision. The population of the research consists of 10.315 teachers working in public schools in the Battalgazi and Yeşilyurt districts of Malatya in the 2020-2021 academic year. 410 teachers included in the research sample were determined by convenience sampling method. The data of the research were collected with the "School Principals' Classroom Supervision Competency Scale" and "Teachers' Classroom Supervision Anxiety Scale" developed by the researchers. While analyzing the data obtained in the research, first of all, descriptive statistics were produced. t-test for independent groups and one-way ANOVA were conducted to determine whether school principals' classroom supervision competencies and teachers' anxiety levels for classroom supervision differ significantly according to the variables of gender, branch, years of seniority, school type, education level and the number of teachers working at the school. Simple linear regression analysis was performed to determine the relationship between school principals' classroom supervision competency levels and teachers' anxiety levels for classroom supervision. In the study, it was determined that the teachers expressed the school principals' classroom supervision competencies at a "high level" and their anxiety levels about classroom supervision at a "moderate" level. It was revealed that female teachers compared to male teachers, secondary school teachers compared to elementary school teachers, and teachers working in schools with 50 or more teachers compared to teachers in schools with less than 50 teachers found the school principals' classroom supervision competency levels higher. In the study, it was determined that school principals' level of classroom supervision competency was a significant predictor of teachers' anxiety levels for classroom supervision.

Keywords: classroom supervision, supervisory competency, anxiety towards supervision



Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 3, 2022
pp. 1841-1869
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1191954

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
20.10.2022

[Accepted](#)
25.12.2022

Suggested Citation

Gölcük, H. & Atik, S. (2022). Examining the relationship between classroom supervision competencies of school principals and anxiety levels of teachers towards classroom supervision, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(3), 1841-1869. DOI: 10.17679/inuefd.1191954

This article was produced from the master's thesis accepted by Institute of Educational Sciences, Inonu University in 2022, July.

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

Inspection is a process containing collaborative work with teachers and other educators to improve the quality of teaching and learning in schools (Beach & Reinhartz, 2000). Inspection process aims to improve teaching and enhance student success, and it is essential to be in communication with teachers about teaching in this process (Sullivan & Glanz, 2013/2015). Supervisor is a well-trained person who plays the roles of coordinator, consultant, group leader and evaluator who guides teachers in education in order to improve teaching (Oliva & Pawlas, 2004). Improving the efficiency of the process of teaching and learning in the functioning of schools is the primary objective of almost all efforts in inspection (Harris, 1985). Anxiety towards supervision is a reaction that occurs emotionally and physiologically by affecting the cognitive performance of the person being supervised during the supervision and causes an increase in the level of anxiety on the performance of the person (Yılmazoğlu Özdoğa, 2012).

Purpose

Supervision as a management process is of great importance in evaluating the effectiveness and efficiency of education systems (Bursalıoğlu, 2005). Therefore, supervision in education functions to increase the opportunities and competencies of schools and to increase the qualifications of teachers in order to contribute to the academic success of students more efficiently (Sergiovanni & Starratt, 2002). Additionally, it can be stated that it is also important to examine the anxiety levels of teachers towards classroom supervisions conducted by school principals. From this point of view, the aim of this research is to reveal the classroom supervision competencies of the school principals and the anxiety levels of the teachers towards classroom supervisions. In order to find an answer to this problem, answers to the following sub-problems were also sought.

1. According to the teachers' opinions, what is the level of the classroom supervision competencies of the school principals and the level of anxiety of the teachers towards the classroom supervision of the school principals?

2. Do school principals' classroom supervision competencies and teachers' classroom supervision anxiety levels differ significantly according to gender, branch, years of seniority, education level, school type and number of teachers in the school?

3. Do school principals' classroom supervision competencies significantly predict teachers' anxiety levels towards classroom supervision?

Method

In this study, the relational survey model was used, because it was aimed to reveal the classroom supervision competencies of the school principals and the teachers' anxiety levels towards classroom supervision according to the opinions of the teachers, and to reveal the relationship between the classroom supervision competencies of the school principals and the teachers' anxiety levels towards classroom supervision. In addition, a causal comparative design was used to determine whether school principals' classroom supervision competencies and teachers' classroom supervision anxiety levels differ significantly according to gender, branch, seniority, education level, school type and number of teachers in the school.

The population of the research consists of 10.315 teachers working in public schools in Battalgazi and Yeşilyurt districts of Malatya in the 2020-2021 academic year. The sample of the research consists of 410 teachers, who were chosen via convenience sampling method from the population.

In the study, the School Principals' Classroom Supervision Competency Scale and the Teachers' Anxiety towards Classroom Supervision Scale developed by the researchers were used. The data collection tool developed by the researchers consists of three parts. In the first part, there is the Personal Information Form in which the personal information of the teachers participating in the research is asked, in the second part, the School Principals' Classroom Supervision Competency Scale consisting of 36 items, and in the third part, the Teachers' Anxiety towards Classroom Supervision Scale consisting of 22 items were used.

In order to reveal the level of the classroom supervision competencies of the school principals and the level of anxiety of the teachers towards the classroom supervision of the school principals, firstly, descriptive statistics were calculated for the School Principals' Classroom Supervision Competency Scale and the Teachers' Anxiety towards Classroom Supervision Scale. Then, independent samples t-test was applied in order to determine whether school principals' classroom supervision competencies and teachers' classroom supervision anxiety levels differ significantly in terms of gender, branch and education level variables. One-way analysis of variance was applied in order to determine whether school principals' classroom supervision competencies and teachers' classroom supervision anxiety levels differ significantly in terms of seniority, school type and number of teachers in the school. In case of significant difference as a result of analysis of variance, Scheffe test was applied in order to see between which groups this difference was. When there was a significant difference between the groups, the η^2 coefficient was calculated in order to determine the effect size. Simple linear regression analysis was applied to determine the relationship between school principals' classroom supervision competency levels and teachers' classroom supervision anxiety levels.

Findings

It is seen that the lowest score the teachers got from the School Principals' Classroom Supervision Competency Scale was 36, the highest score was 180, and the arithmetic mean of the teachers' scores was 3.59 and the standard deviation was 1.29. On the other hand, it is seen that the lowest score obtained from the Teachers' Anxiety towards Classroom Supervision Scale is 22, the highest score is 110, and the arithmetic mean of the teachers' scores is 2.16 and the standard deviation is 1.07.

There is a significant difference in the opinions of the teachers regarding the classroom supervision competencies of the school principals according to the variables of gender, years of seniority, type of school and the number of teachers in the school. However, no significant difference was observed in the views of teachers on the classroom supervision competencies of school principals according to the variables of branch and education level.

On the other hand, there is a significant difference in the opinions of teachers about their classroom supervision anxiety levels according to the variables of seniority, education level and the number of teachers in the school. However, no significant difference was observed in the opinions of teachers regarding their classroom supervision anxiety levels according to the variables of gender, branch and school type.

As a result of the simple regression analysis, it is seen that the school principals' classroom supervision competency levels are a significant predictor of teachers' classroom supervision anxiety levels. It was determined that there was a negative and low-level relationship ($r = -.23$) between teachers' classroom supervision anxiety levels and school principals' classroom supervision competency levels.

Discussion & Conclusion

In the study, it was determined that the teachers expressed the school principals' classroom supervision competencies at a "high level" and their anxiety levels about classroom supervision at a "moderate" level. It was revealed that female teachers compared to male teachers, secondary school teachers compared to elementary school teachers, and teachers working in schools with 50 or more teachers compared to teachers in schools with less than 50 teachers found the school principals' classroom supervision competency levels higher. It was concluded that teachers with a graduate education have higher levels of classroom supervision anxiety than teachers with a bachelor's degree and teachers in schools with 1-25 teachers have higher levels of classroom supervision anxiety than teachers in schools with 26-50 teachers. In the study, it was determined that school principals' level of classroom supervision competency was a significant predictor of teachers' anxiety levels for classroom supervision.

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ile Öğretmenlerin Ders Denetimi Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Hilmi GÖLCÜK, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-4906-2320
Servet ATİK, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0003-2841-6182

Öz

Bu araştırmanın 3 amacı vardır. Birinci amacı, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerini öğretmen görüşlerine göre ortaya koymaktır. İkinci amacı, ders denetim yeterlik ve kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşlerini bağımsız değişkenler açısından incelemektir. Üçüncü amaç ise, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerindeki resmi okullarda görev yapan 10315 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemeye dâhil edilen 410 öğretmen kolayda örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği” ve “Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde öncelikle betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin cinsiyet, branş, kıdem, okul türü, eğitim düzeyi ve okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkenleri bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için bağımsız gruplar için t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini “yüksek düzeyde” gördükleri ve ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerinin “orta düzeyde” olduğu saptanmıştır. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre, ortaokul öğretmenlerinin ilkokul öğretmenlerine göre ve öğretmen sayısı 50 ve üzeri olan okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen sayısı 50’den az olan okullardaki öğretmenlere göre okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek buldukları belirlenmiştir. Araştırmada okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerinin, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri için anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: ders denetimi, denetim yeterliği, denetim kaygısı

Önerilen Atıf

Gölcük, H. & Atik, S. (2022). Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetimi kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1841-1869. DOI: 10.17679/inuefd.1191954

Bu makale İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından Temmuz, 2022 tarihinde kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.



İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 3, 2022
ss. 1841-1869

DOI
10.17679/inuefd.1191954

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
20.10.2022

Kabul Tarihi
25.12.2022

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ile Öğretmenlerin Ders Denetimi Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Denetim, okullarda öğretimin ve öğrenimin kalitesini artırmak için öğretmenler ve diğer eğitim paydaşları ile iş birliği içerisinde çalışmayı esas alan bir süreçtir (Beach ve Reinhartz, 2000). Öğretimi geliştirmeyi ve öğrenci başarısını artırmayı amaç edinen bir süreçtir ve bu süreçte öğretmenleri öğretimle ilgili iletişimin içine çekme esastır (Sullivan ve Glanz, 2013/2015). Denetim; örgüt içerisinde meydana gelen eylemlerin benimsenen amaçlar doğrultusunda, belirlenen ilkelere ve kriterlere uygun olup olmadığının tespit edilmesi sürecidir. Denetimin esas amacı, örgüt amaçlarının ne derecede gerçekleştirildiğini belirlemek, daha iyi sonuç elde edebilmek için gerekli birtakım önlemler almak ve süreci geliştirmektir (Aydın, 2013). Eğitimde denetimin genel olarak amacı; öğretmenlerin gelişmesine yardımcı olmaktır. Bu süreçte öğretmenin bilgi-beceri yeterlikleri, öğrenme-öğretme sürecindeki etkililiği, karar alma, problem çözme ve uygulama alanlarındaki başarısını artırmak amaçlanmaktadır (Sergiovanni ve Starratt, 2002). Denetim, gözlem araçları kullanılarak öğretmenin sınıf içerisinde gerçekleştirdiği uygulamalarına ilişkin bilgileri öğretmene sağlayacak ve öğretmenin öğretimsel gelişimine olumlu katkılar sağlayacak bir nitelikte olmalıdır (Aydın, 2016).

Denetmen, öğretimi iyileştirmek amacıyla öğretmenlere eğitimde yol gösteren koordinatör, danışman, grup lideri ve değerlendirici rollerini taşıyan iyi yetişmiş bir kişidir (Oliva ve Pawlas, 2004). Denetmenler farklı unvanlara ve yetkilere sahiptir; ancak lider, planlayıcı, kolaylaştırıcı, değerlendirici, cesaretlendirici, iletişimci, karar verici, değişim elçisi ve mentor gibi rolleri sergilerler (Beach ve Reinhartz, 2000). Alanyazında denetim ve denetmenlerin yeri son derece önemlidir. Nitekim Oliva ve Pawlas (2004), bütün öğretmenler kusursuz olamayacağı için, denetmenlere olan ihtiyacın daima var olacağını ifade etmiştir.

Ders denetimi, okullardaki genel denetimler esnasında ya da genel denetimlerden bağımsız olarak yapılan; öğretmenlerin yetişmişliğini, çalışmalarını, uyguladığı yöntemleri, bu yöntemleri uygulamadaki yeterliklerini ve öğrencilerin öğrenme düzeylerini gözlemleme ve değerlendirmeye dayalı bir teftiş türüdür (Taymaz, 2015). Okul işleyişinde öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğini artırmak, neredeyse bütün denetimsel uğraşların merkezindedir (Harris, 1985). Gelişmiş ülkelerde eğitimde nitelik problemi olduğunda denetmenler sorunun konumu durumundaki kurumu incelemek yerine öncelikle sınıfta ne olduğunu, sınıfın içinde gerçekleşen öğrenme ve öğretme aktivitelerini izlerler; sorunu teşhis edip, işe yarayacak öneriler bulmaya çalışırlar (O'Sullivan, 2006).

Ders denetiminin etkili olabilmesi büyük ölçüde üç faktöre bağlıdır. Birincisi, denetmenin öğretmenin gelişmeye açık olan yanlarını ortaya çıkarabilme yeteneğine sahip olmasıdır. İkincisi, denetmen, öğretmen ile etkili bir iletişim kurabilmelidir. Üçüncüsü ise, öğretmenin önerileri dinlemeye istekli olması gerekir (Brimblecombe, v.d., 1995, akt. Chapman, 2001). Denetim bazen amacından sapabilmektedir. Denetmen ile denetlenen arasında açıklık ve güven olması gerekir ki denetlenen kişi eksikliklerini söyleyebilsin ve kendini geliştirebilsin. Ancak daha sonra bu söyledikleri denetmen tarafından koz olarak kullanılırsa bu açıklık ve güven zarar görür. Ayrıca öğretmeni sürece dâhil etmeme, öz değerlendirme eksikliği ve denetleme kriterlerinin yetersizliği denetimde yapılan hatalardan bazılarıdır (Daresh, 2006). Bu denetimlerin olumsuz çeşitli sonuçları vardır ve bu olumsuz sonuçlardan biri de kaygıdır.

Kaygı, insanların gelecekte karşılaşacaklarını düşündükleri bir tehde karşı duydukları bir histir ve dikkatli davranma, kasların gerilmesi ve kaçınma davranışı ile kendini belli eder (Nagendra, vd., 2015). Anksiyete, bunalı yahut sıkıntı olarak da isimlendirilen kaygı; bütün insanların zaman zaman yaşayabildikleri ve insana nefessiz kalmış gibi birden derin bir nefes alma ihtiyacı hissettiren bir duygudur (Burkovik, 2009). Kaygının bir sebebi de, insanın nefret ettiği veya en fazla korktuğu şeyin istemeyerek başına gelme ihtimalidir ve istenmeyen bir olayın gerçekleşeceğine dair korkusu, o olayın gerçekleşme ihtimalini daha da artırıyor gibi gözükmektedir (Beck ve Emery, 2005/2011). Aslında, kontrol altına alınabildiği sürece kaygı insanlar için önemli bir müttefiktir (Kennerley, 2014/2017). Kaygı uç düzeylerde olmadığı sürece, özellikle belli bir işi yerine getirmek veya bir performans sergilemek söz konusu olduğunda, davranışlarımızı zenginleştirici bir katkı sağlayabilir (Sheehan, 1996/1999). Korku ve kaygı fizyolojik olarak birbirine benzetilen kavramlardır. Bir insan olaya fiziksel bir risk veya tehdit anlamı yüklüyorsa korku ile; kişiliğine bir risk veya tehdit anlamı yüklüyorsa kaygı ile karşı karşıya kalmaktadır (Özer, 2002). Kaygıları tamamen ortadan kaldıracak bir çözüm yolu mümkün değildir. Kaygı da tıpkı diğer duygular gibi insanla bütünleşen ve kişiliğin bir kısmını oluşturan bir duygular kümesidir (Vernon, 2015/2017). Denetim kaygısı ise, denetimler esnasında denetlenen kişinin bilişsel performansını etkileyerek duyuşsal ve fizyolojik bakımdan ortaya çıkan ve kişinin performansı üzerinde kaygı düzeyinin artmasına sebep olan bir tepkidir (Yılmazoğlu Özdoğa, 2012). Denetlenen kişi ile denetmen arasındaki iletişim ne kadar güven verici, samimi ve saygı üzerine kurulu olursa; denetlenen kişideki kaygı, güvensizlik ve özgüven eksikliği gibi davranışlar da o derecede azalacaktır (Kurtoğlu, 2017).

Resmî Gazete’de 24 Mayıs 2014 tarihinde yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği ile maarif müfettişleri tarafından sınıflarda uygulanan rehberlik ve denetim uygulamaları okul müdürlerine bırakılarak ders denetim uygulamalarında köklü bir değişikliğe sebep olduğu söylenebilir. Bu uygulama itibarıyla, öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin ve uyguladıkları ders denetimlerine yönelik öğretmenlerin yaşadıkları kaygı düzeylerinin incelenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Alanyazında okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin farklı yönleriyle incelendiği çeşitli çalışmalar mevcuttur, ancak öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin sınırlı sayıda çalışma yer almaktadır. Cook ve Richards (1972), öğretmen performansını değerlendirirken hem okul müdürlerinin hem de müfettişlerin yaptıkları puanlamaların öğretmenin sınıf içerisindeki davranışlarından ziyade kendi bakış açılarını yansıttıklarını tespit etmiştir. Birk ve Mahalik (1996) rehber öğretmenlerinin ne kadar çok denetim kaygısı taşırsa o kadar az etkili olduklarını ortaya çıkarmıştır. Tepper (2000), denetmenlerin ve okul müdürlerinin doğru ve adil olmayan davranışlarının denetim ve öğretim sürecine zarar verdiğini ve öğretmenlerde kaygı, depresyon ve ruhsal çöküntüye sebep olduğunu bulgulamıştır. Göktaş (2008) yaptığı çalışmada; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla ilköğretim okullarındaki okul müdürlerinin denetim yeterliklerini daha yüksek bulduklarını ifade etmiştir. Britzman (2009) denetmenliğin bir iletişim mesleği olduğunu ve denetmenlerin kullanacakları dil ile öğretmenlerde oluşan denetim kaygısının ortadan kaldırılabileceğini ifade etmiştir. Gray (2010), okul müdürlerinin denetimlerde, etkili matematik öğretmenlerini tespit edebildiklerini, ancak sözlü iletişime dayalı derslerin öğretmenlerinin etkililiğini tespit edemediklerini ve değerlendirmelerini de bu doğrultuda yaptıklarını ortaya

çıkarmıştır. Gündüz ve Coşkun (2011) müfettişlerin olumsuz davranışları ile değerlendirme kriterlerinden dolayı öğretmenlerin ortalamasının üzerinde bir düzeyde stres yaşadıklarını ortaya çıkarmıştır. Yılmazoğlu Özdoğa (2012) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin derse hazırlık aşaması, sınıf hakimiyeti ve öğrencilerin sınıftaki davranışları nedeniyle denetmenin kendilerini olumsuz değerlendireceği yönünde kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Akınalp (2013), çalışma ortamında ortaya çıkan kaygının teknik ve sosyal performansı düşürdüğünü belirtmiştir. Fırıncioğulları Bige (2014) öğretmen görüşlerine göre ilkökul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin olumlu düzeyde olduğuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin ders denetimlerinden beklentilerini önem sırasına göre; “rehberlik, dönüt, materyal eksiklerinin tamamlanması, mesleki eksiklerin belirlenmesi, ödül-takdir ve eğitimin niteliğinin artması” olarak sıralamıştır. Lee ve Nie (2014), hem okul müdürlerinin hem de müfettişlerin denetimler esnasında öğretmenleri motive etmede anahtar rol oynadıklarını ortaya çıkarmışlardır. Akcan ve Polat (2015) tarafından yapılan araştırmaya göre, denetimlerde öğretmenlerin motivasyonlarını düşüren en önemli sorunlardan birinin denetim korkusuna bağlı olarak ortaya çıkan stres olduğu bulgulanmıştır. Alagöz (2016) tarafından yapılan araştırmaya göre; ders denetimi konusunda okul müdürleri kendilerini yeterli görürken; öğretmenler müdürleri tam olarak yeterli görmemişlerdir. Kuo, Connor, Landon ve Chen (2016) denetmenlerin kaygının rolünü ve etkilerini anlayarak hem denetlenenlerin hem de kendi kaygı düzeyleri ile etkili bir şekilde başa çıkabileceklerini ve bu şekilde güçlü bir iş birliğinin ortaya çıkacağını ifade etmiştir. Nazlı Demirci (2017) müdürü fen bilimleri branşında olan okullardaki öğretmenlerin okul müdürünün denetim yeterliği hakkındaki görüşlerinin, müdürünün branşı matematik olan okullardaki öğretmenlere kıyasla daha olumlu olduğunu bulgulanmıştır. Kurtoğlu (2017) denetim kaygısının kadın öğretmenlerde erkek öğretmenlere oranla daha fazla olduğunu ve mesleki deneyimi arttıkça denetim kaygısının azaldığını ortaya koymuştur. Koç (2018), okul müdürleri tarafından gerçekleştirilen ders denetimlerinin niteliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin büyük ölçüde olumsuz olduğunu ortaya çıkarmıştır. Karasu ve Cömert (2019) tarafından yapılan araştırmaya göre; evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlerden, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden ve matematik branş öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerinden daha fazla ders denetim kaygısı yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Marangoz (2019), okul yöneticileri tarafından ders denetimlerinde en çok öğretim süreçlerine dikkat edildiği, öğretmenlere rehberlik şeklinde geribildirim sağlandığı, ders denetimlerinin amacının iyileştirme ve eksiklikleri giderme olduğu saptanmıştır. Ayrıca, denetmenlerin alanında uzman kişiler olması gerektiği, öğretmen değerlendirme modelinin çoklu veri kaynağına dayalı bir şekilde olması gerektiği ve denetimlerin sürekli olarak belirli aralıklara yapılması gerektiğine dair öneriler ortaya koymuştur. Yiğit (2019) tarafından yapılan araştırmada, okul müdürleri okul öncesi eğitimde mevcut rehberlik ve denetim uygulamalarının öğretmenlere mesleki gelişim yönünden herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Camarillo (2019) lisansüstü eğitim mezunu olan öğretmenlerin lisans mezunu olan öğretmenlere kıyasla okul müdürlerini daha az yeterli gördüklerini ortaya çıkarmıştır. Özdemir (2020) tarafından yapılan araştırmaya göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile dönüşümcü liderlik stili arasında pozitif yönlü ve yüksek düzeyde ilişki bulunmaktadır. Reckmeyer (2020), öğretmenler ile okul müdürü arasındaki denetimle ilgili olan etkileşim sıklığı ve kalitesinin öğretmen memnuniyeti üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu bulgulanmıştır.

Eğitim sistemlerinin etkililiğini ve verimliliğini değerlendirmede bir yönetim süreci olarak denetim büyük önem arz etmektedir (Bursalıoğlu, 2005). Bu açıdan bakıldığında

Türkiye’de öğretmen, okul, öğrenci gibi paydaşların denetlenmesinin sistemdeki olumlu ve olumsuz birçok yanı ortaya çıkaracağı söylenebilir. Bu bağlamda eğitimde denetim, öğrencilerin akademik başarılarına daha verimli bir şekilde katkıda bulunmak için okulların olanaklarını ve yeterliklerini artırmaya, öğretmenlerin niteliklerini yükseltmelerine yardımcı olma işlevi görmektedir (Sergiovanni ve Starratt, 2002). Bu bağlamda okul müdürlerinin uyguladıkları ders denetimlerine karşı öğretmenlerin duydukları kaygı düzeyinin incelenmesinin de önem arz ettiği ifade edilebilir. Bu noktadan hareketle bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin ortaya çıkarılmasıdır.

Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir? Bu probleme yanıt bulmak amacı ile ayrıca aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve okul müdürlerinin ders denetimlerine ilişkin öğretmenlerin kaygıları ne düzeydedir?

2. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri cinsiyet, branş, kıdem, eğitim düzeyi, okul türü ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerini anlamlı şekilde yordamakta mıdır?

Son yıllarda dünya genelindeki gelişmiş pek çok ülke, okullarının daha iyi seviyelere gelmeleri için özel bir çaba göstermektedir. Küresel piyasalarda rekabet edebilmek için hükümetler okullardan tüm iş kollarında hızla değişen teknolojiye ayak uydurabilecek bir iş gücü beklentisi içerisinde (Sergiovanni ve Starratt, 2002). Bu açıdan denetim, iyi okulların işleyişi için temel fonksiyonlardan biridir (Harris, 1985).

Eğitim-öğretimin kalitesinin iyileştirilmesi bakımından karşımıza denetim kavramı çıkmaktadır. Eğitim örgütleri geleceğin toplumunu şekillendirdiğinden dolayı hizmet kalitesinin denetlenerek iyileştirilmesi son derecede önem arz etmektedir (İlğan, 2012). Aydın (1986)’a göre; eğer bir örgüt varlığını sürdürme noktasında kararlı ise, örgüt içerisinde denetimi zorunlu tutması doğal bir sonuçtur. Her örgüt amaçlarını gerçekleştirme durumunu devamlı olarak izlemek ve bilgi sahibi olmak zorundadır. Bu durum, devamlı olarak izleme, inceleme, değerlendirme ve sonrasında geliştirme etkinliğini içeren denetimin önemini ve zorunluluğunu göstermektedir (Taymaz, 2015). Alandaki pek çok araştırmacı, öğretmenin ne derece etkili olduğunu saptamada doğrudan sınıf içi etkinliklerinin gözlenmesinin önemini vurgulamışlardır (Yamamoto, 1963).

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre ortaya konulması amaçlandığından ve okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaç edinildiğinden dolayı ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel araştırmalar ilişkileri ve bağlantıları inceleyen bir araştırma türüdür (Büyüköztürk vd., 2009). İlişkisel araştırmalarda değişkenlerin arasındaki ilişki incelenerek bu

ilişkiden hareketle bir değişkenin bilinen bir değerinden, bir diğer değişkenin bilinmeyen değeri tahmin edilmektedir (Fraenkel vd., 2012).

Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin cinsiyet, branş, kıdem, eğitim düzeyi, okul türü ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla nedensel karşılaştırmalı desen kullanılmıştır. Bireyler veya gruplar arasındaki farklılıkların neden ve sonuçları nedensel karşılaştırmalı desende ortaya çıkarılır (Fraenkel vd., 2012) ve neden sonuç ilişkileri analiz edilir (Karasar, 2019).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde bulunan resmi okullarda görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılındaki Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü istatistiklerine göre, Malatya'nın merkez ilçeleri Battalgazi ve Yeşilyurt'taki resmi okullarda toplam 10315 öğretmen görev yapmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde görev yapan ve kolayda örnekleme yoluyla belirlenen 410 öğretmen oluşturmaktadır. En kısa zamanda ve en az maliyet kullanarak veriye ulaşmaya ihtiyaç duyulduğunda kolayda örnekleme yöntemi iyi bir alternatif sunar (Yüzer, 2006).

2020 yılının mart ayında Covid-19 salgını nedeniyle ülkemizde uzaktan eğitime geçilmiş olup, öğretmenler öğretime okul dışından çevrimiçi olarak devam etmişlerdir. Bu nedenle, araştırma ölçeği elektronik ortama aktarılmıştır. Ölçeğe ait bağlantı adresi evren içerisindeki 647 öğretmene iletilmiştir. Katılımcıların 436'sından dönüt sağlanmış olup, eksik ve hatalı verilerin çıkarılması ile kalan 410 katılımcı verisi analizlere dahil edilmiştir. Örneklem içerisinde alınan öğretmen sayısı evrenin yüzde 3,97'sine karşılık gelmektedir.

Araştırmaya dahil edilen 410 öğretmenin 227 (%55,4)'si erkek, 183 (%44,6)'ü kadındır. Araştırmada yer alan öğretmenlerin 117 (%28,5)'si sınıf öğretmeni iken geri kalan 293 (%71,5)'ü branş öğretmenidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleklerinde geçirmiş olduğu yıllara bakıldığında; 76 (%18,5) öğretmen 1-5 yıl, 82 (%20,0) öğretmen 6-10 yıl, 92 (%22,4) öğretmen 11-15 yıl, 69 (%16,8) öğretmen 16-20 yıl ve 91 (%22,2) öğretmen 21 yıl ve üzerinde görev yapmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 297 (%72,4)'si lisans mezunu iken, 113 (%27,6)'ü lisansüstü eğitim mezunudur. Bu öğretmenlerin 159 (%38,8)'u ortaokullarda, 135 (%32,9)'i ilkokullarda, 65 (%15,9)'i liselerde, 20 (%4,9)'si okul öncesi kurumlarında, 18 (%4,3)'i halk eğitim merkezlerinde, 8 (%2,0)'i özel öğretim kurumlarında ve 5 (%1,2)'i bilim ve sanat merkezlerinde görev yapmaktadır. Okullarında görev yapan öğretmenlerin sayısı sorulduğunda ise; 180 (%43,9) öğretmen 1-25, 119 (%29,0) öğretmen 26-50 ve 111 (%27,1) öğretmen 51 ve üzeri şeklinde cevap vermiştir.

Veri Toplama Süreci

2021 yılının Nisan ayı içerisinde ölçeğe ait bağlantı adresi örneklem grubunda yer alan öğretmenlere iletilmiş olup yanıtlar çevrim içi olarak elde edilmiştir. Araştırmada araştırmacılar

tarafından geliştirilen Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeği kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama aracı; üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde, araştırmaya katılan öğretmenlere kişisel bilgilerinin sorulduğu Kişisel Bilgi Formu; ikinci bölümde 36 maddeden oluşan Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği ve üçüncü bölümde 22 maddeden oluşan Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeği yer almaktadır.

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğini geliştirmeye başlamadan önce alanyazın taranarak benzer ölçekler incelenmiştir (Tosado, 2004; Göktaş, 2008; Karakaya, vd., 2011; Fıncıoğulları Bige ve Yengin Sarpkaya, 2015). Ardından araştırmacılar tarafından her iki ölçek için ayrı ayrı 58 maddenin ve 45 maddenin yer aldığı madde havuzları oluşturulmuştur. Bu oluşturulan madde havuzları üzerinde düzenlemeler yapılarak eleştiri, yorum ve öneriler için uzman görüşüne sunulmuştur. Ölçek formunda yer alan maddelerin; İnönü Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bilim Dalı'nda görev yapan 2 doçent doktor, Fırat Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bilim Dalı'nda görev yapan bir doçent doktor, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bilim Dalı'nda görev yapan bir doçent doktor, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bilim Dalı'nda görev yapan bir doktor öğretim üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde görev yapan bir doktor öğretim üyesi ve Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan doktorasını tamamlamış bir öğretmen olmak üzere 7 uzman tarafından değerlendirilmesi istenmiştir. Gelen dönütlerin ardından ölçek üzerinde eklemeler, çıkarmalar ve düzeltmeler yapılmıştır. Ardından ölçek örnekleme yer almayan 20 öğretmene uygulanmış ve bu öğretmenlerden ölçek maddelerinin anlam ve açıklık açısından görüşleri istenmiştir. Öğretmenlerin tamamı ölçek formundaki maddelerin açık ve net olduğunu ifade etmişlerdir. Daha sonra, ölçek nihai şekline ulaşmış ve ölçeğin güvenilirlik ve geçerliğini görebilmek için Türkiye genelindeki resmi okullarda görev yapan öğretmenlere uygulamalar yapılmıştır.

Ölçeklerin yapı geçerliğini belirlemek için önce açımlayıcı faktör analizi (AFA), sonrasında ise doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin faktör analizi yapabilmek için uygunluğunu kontrol etmek amacı ile açımlayıcı faktör analizi yapılmadan önce Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Bartlett küresellik (sphericity) testi yapılmıştır. Güvenirlik çalışmaları çerçevesinde ise, madde toplam korelasyon katsayıları ile Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğinin geliştirilmesinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları birbirinden bağımsız üç ayrı çalışma grubu üzerinden yürütülmüştür.

Birinci çalışma grubu; Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)'ne ilişkin verilerin toplandığı gruptur. Bu çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde farklı illerde görev yapmakta olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan toplam 385 öğretmenden oluşmaktadır. Eksik ve hatalı doldurulmuş ölçek formları çıkarıldıktan sonra geriye kalan 362 form üzerinden açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu çalışma grubundaki öğretmenlerin demografik özelliklerine bakıldığında, öğretmenlerin 189'unun kadın (%52,2) ve 173'ünün erkek (%47,8) olduğu belirlenmiştir. Bu öğretmenlerin 62'sinin 1-5 yıl arası (%17,1) mesleki

kıdeme sahip olduğu, 71'inin 6-10 yıl arası (%19,6), 86'sının 11-15 yıl arası (%23,8), 74'ünün 16-20 yıl arası (%20,4) ve 69'unun 21 veya daha fazla yıl (%19,1) mesleki kıdeme sahip olduğu belirlenmiştir.

İkinci çalışma grubu; Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)'ne ilişkin verilerin toplandığı gruptur. Bu çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde farklı illerde görev yapmakta olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan toplam 243 öğretmenden oluşmaktadır. Eksik ve hatalı doldurulmuş ölçek formları çıkarıldıktan sonra geriye kalan 227 form üzerinden doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu çalışma grubundaki öğretmenlerin demografik özelliklerine bakıldığında, öğretmenlerin 133'ünün kadın (%58,6) ve 94'ünün erkek (%41,4) olduğu belirlenmiştir. Bu öğretmenlerin 48'inin 1-5 yıl arası (%21,1) mesleki kıdeme sahip olduğu, 46'sının 6-10 yıl arası (%20,3), 53'ünün 11-15 yıl arası (%23,3), 44'ünün 16-20 yıl arası (%19,4) ve 36'sının 21 veya daha fazla yıl (%15,9) mesleki kıdeme sahip olduğu belirlenmiştir.

Üçüncü çalışma grubu; ölçeğin zamana karşı tutarlılığını görebilmek amacı ile uygulama yapılan gruptur. Bu çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 82 öğretmenden oluşmaktadır. Eksik ve hatalı doldurulmuş ölçek formları çıkarıldıktan sonra geriye kalan 79 form üzerinden test-tekrar-test güvenilirlik sonuçları belirlenmiştir. Bu çalışma grubundaki öğretmenlerin demografik özelliklerine bakıldığında, öğretmenlerin 41'inin kadın (%51,9) ve 38'inin erkek (%48,1) olduğu belirlenmiştir. Bu öğretmenlerin 15'inin 1-5 yıl arası (%19,0) mesleki kıdeme sahip olduğu, 19'unun 6-10 yıl arası (%24,1), 20'sinin 11-15 yıl arası (%25,3), 14'ünün 16-20 yıl arası (%17,7) ve 11'inin 21 veya daha fazla yıl (%13,9) mesleki kıdeme sahip olduğu belirlenmiştir.

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeğinde yer alan verilerin faktör analizi için uygunluğunu kontrol etmek amacı ile gerçekleştirilen analizler sonucunda veri setinin faktör analizi yapabilmek için uygun olduğu belirlenmiştir (KMO= .983, Bartlett's Test of Sphericity= 31503.707, p=.000). Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçekteki maddelerin tek faktörlü bir yapı içerisinde yüksek yük değerlerine sahip oldukları görülmüştür.

Ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin ".847" ile ".953" arasında değiştiği, faktör ortak varyanslarının ".717" ile ".908" arasında değiştiği ve düzeltilmiş madde-test korelasyonlarının ise ".839" ile ".941" arasında değiştiği belirlenmiştir. Ölçekte yer alan 36 maddenin toplam varyansın %85.374'ünü açıkladığı, ölçeğin özdeğerinin 31.588 olduğu ve Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısının .99 olduğu bulgulanmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen ve 36 maddenin yer aldığı ölçeğin faktör yapısına ait model-veri uyumunu değerlendirmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen uyum indekslerinin değerlendirilmesinde şu kriterler esas alınmıştır: " χ^2/Sd " oranının 2 veya 2'den daha küçük bir değer olması mükemmel uyuma, 5 veya 5'ten daha küçük bir değer olması ise bu modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu göstermektedir (Şimşek, 2007). AGFI değeri "0.95"ten daha büyük bir değer ise modelde iyi bir uyumun, "0.85" ten daha büyük bir değer ise kabul edilebilir bir uyumun olduğunu göstermektedir (Yılmaz ve Çelik, 2009). CFI, GFI ve NNFI değerlerinin "0.95" ve üzerinde bir değer olması mükemmel uyumun olduğunu, "0.90" ile "0.95" arasında olması modelde iyi bir uyumun olduğunu gösterir. RMR, SRMR ve RMSEA değerlerinin "0.05" ve

altında bir değer olması mükemmel uyumun olduğunu, "0.05" in üzerinde ve "0.08" ile "0.08" in altında bir değer olması ise modelde iyi bir uyumun olduğunu göstermektedir (Çokluk vd., 2010).

Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanması sonucunda ulaşılan uyum iyiliği değerlerinin genel anlamda kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Uyum iyiliği değerlerine bakıldığında, ölçeğin yüksek düzeyde yapı geçerliğinin olduğu ve tek faktörlü yapısını doğruladığı ifade edilebilir.

Araştırmada, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını test edebilmek amacıyla Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde görev yapan 79 öğretmene 15 gün arayla ölçme aracı uygulanmıştır. Uygulanan bu iki testten elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilen analizler sonucunda ulaşılan aritmetik ortalamalar, iç tutarlılık katsayıları, standart sapmalar ve ölçeğe ilişkin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları bulunmuştur. Buna göre, ilk uygulamadan elde edilen puanların aritmetik ortalamasının 3.57, standart sapmasının 1.27 ve iç tutarlılık katsayısının .94 olduğu; ikinci uygulamadan elde edilen puanların aritmetik ortalamasının 3.61, standart sapmasının 1.25 ve iç tutarlılık katsayısının .95 olduğu görülmektedir. Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını belirleyebilmek için hesaplanan korelasyon katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle, Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeğinin zamana karşı tutarlı olduğu söylenebilir.

Gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda ölçeğin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini ölçmek için kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna dair kanıtlar elde edilmiştir. Beşli Likert şeklinde derecelendirilen ölçekten ["1=katılmıyorum", "5=tamamen katılıyorum"] elde edilen puanların artması okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin uygulanması sonucunda alınabilecek en düşük puan 36 iken, en yüksek puan 180'dir.

Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğinde yer alan verilerin faktör analizi için uygunluğunu kontrol etmek amacı ile gerçekleştirilen analizler sonucunda veri setinin faktör analizi yapabilmek için uygun olduğu belirlenmiştir (KMO= .963, Bartlett Test of Sphericity= 12809.759, p=.000). Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçekteki maddelerin tek faktörlü bir yapı içerisinde yüksek yük değerlerine sahip oldukları görülmüştür.

Ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin ".659" ile ".895" arasında değiştiği, faktör ortak varyanslarının ".434" ile ".801" arasında değiştiği ve düzeltilmiş madde-test korelasyonlarının ise ".637" ile ".880" arasında değiştiği belirlenmiştir. Ölçekte yer alan 22 maddenin toplam varyansın %68.175'ini açıkladığı, ölçeğin özdeğerinin 16.362 olduğu ve Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısının .97 olduğu bulunmuştur.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen ve 22 maddenin yer aldığı ölçeğin faktör yapısına ait model-veri uyumunu değerlendirmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanması sonucunda ulaşılan uyum iyiliği değerlerinin genel anlamda kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Uyum iyiliği değerlerine bakıldığında, ölçeğin yüksek düzeyde yapı geçerliğinin olduğu ve tek faktörlü yapısını doğruladığı ifade edilebilir.

Araştırmada, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını test edebilmek amacıyla Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde görev yapan 79 öğretmene 15 gün arayla ölçme aracı

uygulanmıştır. Uygulanan bu iki testten elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilen analizler sonucunda ulaşılan aritmetik ortalamalar, iç tutarlılık katsayıları, standart sapmalar ve ölçeğe ilişkin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları bulunmuştur. Buna göre, ilk uygulamadan elde edilen puanların aritmetik ortalamasının 2.14, standart sapmasının 1.07 ve iç tutarlılık katsayısının .92 olduğu; ikinci uygulamadan elde edilen puanların aritmetik ortalamasının 2.16, standart sapmasının 1.05 ve iç tutarlılık katsayısının .93 olduğu görülmektedir. Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını belirleyebilmek için hesaplanan korelasyon katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle, Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğinin zamana karşı tutarlı olduğu söylenebilir.

Gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda ölçeğin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerini ölçmek için kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna dair kanıtlar elde edilmiştir. Beşli Likert şeklinde derecelendirilen ölçekten [“1=katılmıyorum”, “5=tamamen katılıyorum”] elde edilen puanların artması öğretmenlerin okul müdürlerinin gerçekleştirdiği ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin uygulanması sonucunda alınabilecek en düşük puan 22 iken, en yüksek puan 110’dur.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verileri analiz etmeden önce, veri girişinde hata olup olmadığı kontrol edilmiş ve veri setinin normal dağılıma sahip olup olmadığını tespit edebilmek için uygulanan normallik testi kapsamında skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerlerinin +0.75 ile -0.94 değerleri arasında farklılık gösterdiği ve veri setinde uç değer olmadığı belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 sınırları arasında olması verilerin normal dağıldığına işaret etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu noktadan hareketle parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır.

Bu araştırma 3 farklı alt probleme yanıt bulmak için gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın birinci alt problemine yanıt aramak amacı ile Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeği için betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır.

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeğinde toplam 36 madde bulunmaktadır. Ölçeğin tamamı için puanların aritmetik ortalaması 3.59, standart sapması .06 bulunmuştur. Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğinde toplam 22 madde bulunmaktadır. Ölçeğin tamamı için puanların aritmetik ortalaması 2.16, standart sapması .05 bulunmuştur. Standart sapmanın aritmetik ortalamaya eklenmesi ve çıkarılması ile elde edilen puan aralığı "orta", aritmetik ortalamadan standart sapmanın çıkarılması ile elde edilen puandan daha az olan puanlar “düşük” ve aritmetik ortalamaya standart sapmanın eklenmesi sonucunda elde edilen puandan daha fazla olan puanlar “yüksek” olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine yanıt aramak amacı ile okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin cinsiyet, branş ve eğitim düzeyi değişkenleri bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacı ile bağımsız gruplar için t testi uygulanmıştır. Ayrıca bu değişkenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerini hangi düzeyde etkilediğini belirleyebilmek amacı ile eta-kare (η^2) değerleri incelenmiştir. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin kıdem, okul türü ve okuldaki öğretmen sayısı bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek

amacı ile tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmıştır. Okul türü ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenleri için okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenlerin verileri esas alınmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık çıkması durumunda, bu farklılığın hangi grupların arasında olduğunu görebilmek amacı ile LSD testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı farklılık bulunduğunda, etki büyüklüğünü belirleyebilmek amacı ile eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemine yanıt aramak amacı ile okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri ile öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek amacı ile basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. İki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin incelenmesinde regresyon analizi kullanılır. İki değişkenin arasındaki ilişkilerde basit regresyon analizi, ikiden daha fazla değişkenin arasındaki ilişkilerde ise çoklu regresyon analizi görülmektedir. Değişkenlerin arasındaki ilişkinin şekli sayısal bir şekilde bulunmaya çalışılır (Çakıcı, vd., 2015).

Bu araştırma için İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 16/03/2021 tarihli 13 karar nolu etik izin alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve okul müdürlerinin ders denetimlerine ilişkin öğretmenlerin kaygı düzeyleri ne düzeydedir?” şeklindedir.

Araştırmanın bu alt problemine cevap bulmak amacı ile öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeklerinden aldıkları en düşük ve en yüksek puanlar, aritmetik ortalamalar ve standart sapma değerleri bulunmuştur. Bu amaçla gerçekleştirilen betimsel istatistiklerden elde edilen bulgulara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik (OMDDYÖ) ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeklerinden (ÖDDKÖ) Aldıkları Puanlara Dair Betimsel İstatistik Sonuçları

| Ölçek | Ölçekteki Madde Sayısı | En Düşük Puan | En Yüksek Puan | \bar{X} | Ss | Düzye |
|--------|------------------------|---------------|----------------|-----------|------|--------|
| OMDDYÖ | 36 | 36 | 180 | 3.59 | 1.29 | Yüksek |
| ÖDDKÖ | 22 | 22 | 110 | 2.16 | 1.07 | Orta |

Tablo 1’deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 36, en yüksek puanın 180 olduğu, öğretmenlerin aldığı puanların aritmetik ortalamasının 3.59 ve standart sapmasının 1.29 olduğu görülmektedir. Diğer yandan, Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğinden alınan en düşük puanın 22, en yüksek puanın 110 olduğu, öğretmenlerin aldığı puanların aritmetik ortalamasının 2.16 ve standart sapmasının 1.07 olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin yüksek düzeyde, öğretmenlerin ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri; cinsiyet, branş, kıdem, eğitim düzeyi, okul türü ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindedir.

Araştırmanın bu alt problemine cevap bulmak amacı ile elde edilen verilerin üzerinden cinsiyet, branş ve eğitim düzeyi değişkenleri için t-testi uygulanırken; kıdem, okul türü ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenleri için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu alt probleme cevap bulmak için, elde edilen verilerin üzerinde uygulanan t-testi sonuçlarına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

| Ölçek | Cinsiyet | N | \bar{X} | S | t | P | η^2 |
|--------|----------|-----|-----------|------|------|-----|----------|
| OMDDYÖ | Erkek | 227 | 3.46 | 1.37 | 2.35 | .02 | .01 |
| | Kadın | 183 | 3.75 | 1.17 | | | |
| ÖDDKÖ | Erkek | 227 | 2.08 | 1.07 | 1.64 | .10 | - |
| | Kadın | 183 | 2.25 | 1.07 | | | |

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık görülmektedir. Başka bir deyişle, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma kadın öğretmenlerin lehinedir. Cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.01) değerinden yola çıkarak, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %1’inin cinsiyet değişkenine bağlı olduğu söylenebilir. Bu değer cinsiyet değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan, cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bir başka ifade ile cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri birbirine benzemektedir. Buradan hareketle, erkek ve kadın öğretmenlerin ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerinde benzer algılara sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu alt probleme cevap bulmak amacı ile elde edilen verilerin üzerinde uygulanan t-testi sonuçlarına Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Branş Değişkenine Göre Analizi

| Ölçek | Branş | N | \bar{X} | S | t | P | η^2 |
|--------|-----------|-----|-----------|------|-------|-----|----------|
| OMDDYÖ | Sınıf Öğ. | 117 | 3.42 | 1.35 | -1.66 | .09 | - |
| | Branş Öğ. | 293 | 3.66 | 1.26 | | | |
| ÖDDKÖ | Sınıf Öğ. | 117 | 2.06 | 1.02 | -1.18 | .24 | - |
| | Branş Öğ. | 293 | 2.19 | 1.09 | | | |

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde branş değişkenine göre öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde ve ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bir başka ifade ile branş değişkenine göre öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri birbirine benzemektedir. Buradan hareketle, sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ve ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin benzer algılara sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu alt probleme cevap bulmak amacı ile elde edilen verilerin üzerinde uygulanan tek yönlü varyans analizine ilişkin sonuçlara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Analizi

| | Kıdem | N | \bar{X} | S | Varyansın Kaynağı | Kareler Toplamı | sd | Kareler Ortalaması | F | p | Fark (LSD) | η^2 |
|--------|--------------------|-----|-----------|------|-------------------|-----------------|-----|--------------------|-------|------|------------|----------|
| OMDDYÖ | A. 1-5 yıl | 76 | 3.34 | 1.27 | Gruplar arası | 35.197 | 4 | 8.799 | 5.539 | .000 | B>E | .05 |
| | B. 6-10 yıl | 82 | 3.67 | 1.22 | | | | | | | C>A | |
| | C. 11-15 yıl | 92 | 3.89 | 1.14 | Gruplar içi | 643.438 | 405 | 1.589 | C>E | | | |
| | D. 16-20 yıl | 69 | 3.90 | 1.16 | | | | | D>A | | | |
| | E. 21 yıl ve üzeri | 91 | 3.19 | 1.46 | Toplam | 678.635 | 409 | D>E | | | | |
| | Toplam | 410 | 3.59 | 1.29 | | | | | | | | |
| ÖDDKÖ | A. 1-5 yıl | 76 | 2.40 | 1.14 | Gruplar arası | 19.048 | 4 | 4.762 | 4.282 | .002 | A>B | .04 |
| | B. 6-10 yıl | 82 | 1.98 | .92 | | | | | | | A>D | |
| | C. 11-15 yıl | 92 | 2.43 | 1.14 | Gruplar içi | 450.355 | 405 | 1.112 | A>E | | | |
| | D. 16-20 yıl | 69 | 2.00 | 1.01 | | | | | C>B | | | |
| | E. 21 yıl ve üzeri | 91 | 1.95 | 1.03 | Toplam | 469.404 | 409 | C>D | | | | |
| | Toplam | 410 | 2.16 | 1.07 | | | | C>E | | | | |

Tablo 4 incelendiğinde, okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri ile öğretmenlerin kıdem yılları arasında anlamlı bir fark olduğu ($F(4,405)=5.539$, $p<.05$) görülmektedir. Bu farklılığın hangi grupların arasında olduğunu

belirleyebilmek için gruplar birbiri ile karşılaştırılmıştır. 6-10 yıl ($\bar{X} = 3.67$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler ile 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3.19$) kıdeme sahip öğretmenler arasında 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık görülmektedir. 11-15 yıl ($\bar{X} = 3.89$) kıdeme sahip olan öğretmenler ile 1-5 yıl ($\bar{X} = 3.34$) kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3.19$) arasında 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık görülmektedir. 16-20 yıl ($\bar{X} = 3.90$) kıdeme sahip olan öğretmenler ile 1-5 yıl ($\bar{X} = 3.34$) kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3.19$) kıdeme sahip öğretmenler arasında 16-20 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık görülmektedir.

Kıdem değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.05) değerinden yola çıkarak, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %5'inin kıdem yılı değişkenine bağlı olduğu söylenebilir. Bu değer mesleki kıdem değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde "orta" etki büyüklüğüne sahip olduğunun göstergesidir.

Diğer yandan, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin algıları ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($F(4,405)=4.282, p<.05$) göze çarpmaktadır. Bu farklılığın hangi grupların arasında olduğunu belirleyebilmek için gruplar birbiri ile karşılaştırılmıştır. 1-5 yıl ($\bar{X} = 2.40$) kıdeme sahip öğretmenler ile 6-10 yıl ($\bar{X} = 1.98$) kıdeme sahip olan öğretmenler, 16-20 yıl ($\bar{X} = 2.00$) kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 1.95$) kıdeme sahip öğretmenler arasında 1-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık görülmektedir. 11-15 yıl ($\bar{X} = 2.43$) kıdeme sahip öğretmenler ile 6-10 yıl ($\bar{X} = 1.98$) kıdeme sahip olan öğretmenler, 16-20 yıl ($\bar{X} = 2.00$) kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 1.95$) kıdeme sahip öğretmenler arasında 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık görülmektedir.

Mesleki kıdem değişkeninin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.04) değerinden yola çıkarak, ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %4'ünün mesleki kıdem değişkenine bağlı olduğu ifade edilebilir. Bu değer mesleki kıdem değişkeninin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde "küçük" etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir.

Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri eğitim düzeyi değişkeni yönünden anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu alt probleme cevap bulmak için, elde edilen verilerin üzerinde uygulanan t-testi sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi

| Ölçek | Eğitim Düzeyi | N | \bar{X} | S | t | P | η^2 |
|--------|---------------|-----|-----------|------|-------|-----|----------|
| OMDDYÖ | Lisans | 297 | 3.59 | 1.32 | -.08 | .94 | - |
| | Lisansüstü | 113 | 3.60 | 1.19 | | | |
| ÖDDKÖ | Lisans | 297 | 2.09 | 1.06 | -2.03 | .04 | 0.01 |
| | Lisansüstü | 113 | 2.33 | 1.09 | | | |

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde eğitim düzeyi değişkeni bakımından öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bir başka ifade ile eğitim düzeyi değişkeni bakımından öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşleri birbirine benzemektedir. Buradan hareketle, lisans mezunu ve lisansüstü eğitim mezunu öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin benzer algılara sahip oldukları söylenebilir.

Diğer yandan, eğitim düzeyi değişkenine göre öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık görülmektedir. Başka bir deyişle, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşleri eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma lisansüstü eğitim mezunu öğretmenlerin lehinedir. Eğitim düzeyi değişkeninin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.01) değerinden yola çıkarak, ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %1'inin eğitim düzeyi değişkenine bağlı olduğu söylenebilir. Bu değer eğitim düzeyi değişkeninin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde "küçük" etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir.

Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu alt probleme cevap bulmak amacı ile, elde edilen veriler üzerinde yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okul Türü Değişkenine Göre Analizi

| | Okul Türü | N | \bar{X} | S | Varyansın Kaynağı | Kareler Toplamı | sd | Kareler Ortalaması | F | p | Fark (LSD) | η^2 |
|--------|----------------|-----|-----------|------|-------------------|-----------------|-----|--------------------|-------|------|------------|----------|
| OMDDYÖ | A. Okul Öncesi | 20 | 3.73 | 1.37 | Gruplar arası | 9.132 | 3 | 3.044 | 1.814 | .044 | C>B | .01 |
| | B. İlkokul | 135 | 3.39 | 1.34 | | | | | | | | |
| | C. Ortaokul | 159 | 3.71 | 1.26 | Gruplar içi | 629.267 | 375 | 1.678 | | | | |
| | D. Lise | 65 | 3.42 | 1.26 | | | | | | | | |
| | Toplam | 379 | 3.55 | 1.30 | Toplam | 638.399 | 378 | | | | | |
| ÖDDKÖ | A. Okul Öncesi | 20 | 2.30 | .95 | Gruplar arası | 1.077 | 3 | .359 | .319 | .811 | - | - |
| | B. İlkokul | 135 | 2.07 | 1.04 | | | | | | | | |
| | C. Ortaokul | 159 | 2.16 | 1.06 | Gruplar içi | 421.625 | 375 | 1.124 | | | | |
| | D. Lise | 65 | 2.14 | 1.12 | | | | | | | | |

| | | | | | | |
|--------|-----|------|------|--------|---------|-----|
| Toplam | 379 | 2.13 | 1.06 | Toplam | 422.702 | 378 |
|--------|-----|------|------|--------|---------|-----|

Tablo 6 incelendiğinde, okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri ile okul türü değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu ($F(3,375)=1.814$, $p<.05$) görülmektedir. Bu farklılığın hangi grupların arasında olduğunu belirleyebilmek için gruplar birbiri ile karşılaştırılmıştır. Ortaokul öğretmenleri ($\bar{X} = 3.71$) ile ilkokul öğretmenleri ($\bar{X} = 3.39$) arasında, ortaokul öğretmenlerinin lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Buna göre ortaokul öğretmenlerinin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin algılarının ilkokul öğretmenlerinden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Okul türü değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.01) değerinden yola çıkarak, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %1'inin okul türü değişkenine bağlı olduğu söylenebilir. Bu değer okul türü değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde "küçük" etki büyüklüğüne sahip olduğunun göstergesidir.

Diğer yandan, okul türü değişkenine göre öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bir başka ifade ile okul türü değişkenine göre öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri birbirine benzemektedir. Buradan hareketle; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerinde benzer algılara sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri ve öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri okuldaki öğretmen sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu alt probleme cevap bulmak amacı ile, elde edilen verilerin üzerinde yapılan tek yönlü varyans analizine ilişkin sonuçlara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlikleri ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısı Değişkenine Göre Analizi

| | Okuldaki Öğretmen Sayısı | N | \bar{X} | S | Varyansın Kaynağı | Kareler Toplamı | sd | Kareler Ortalaması | F | p | Fark (LSD) | η^2 |
|--------|--------------------------|-----|-----------|------|-------------------|-----------------|-----|--------------------|-------|------|------------|----------|
| OMDDYÖ | A. 1-25 | 160 | 3.43 | 1.28 | Gruplar arası | 12.919 | 2 | 6.460 | 3.883 | .021 | C>A | .02 |
| | B. 26-50 | 111 | 3.43 | 1.30 | Gruplar içi | 625.480 | 376 | 1.664 | | | C>B | |
| | C. 51 ve üzeri | 108 | 3.84 | 1.29 | Toplam | 638.399 | 378 | | | | | |
| | Toplam | 379 | 3.55 | 1.30 | | | | | | | | |
| ÖDDKÖ | A. 1-25 | 160 | 2.29 | 1.12 | Gruplar arası | 7.419 | 2 | 3.710 | 3.359 | .036 | A>B | .02 |
| | B. 26-50 | 111 | 1.98 | 1.00 | Gruplar içi | 415.283 | 376 | 1.104 | | | | |
| | C. 51 ve üzeri | 108 | 2.05 | 1.00 | Toplam | 422.702 | 378 | | | | | |
| | Toplam | 379 | 2.13 | 1.06 | | | | | | | | |

Tablo 7 incelendiğinde, okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri ile okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu ($F(2,376)=3.883$, $p<.05$) görülmektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu

belirleyebilmek için gruplar birbiri ile karşılaştırılmıştır. Öğretmen sayısı 51 ve üzeri olan okullardaki öğretmenler ($\bar{X} = 3.84$) ile öğretmen sayısı 1-25 arasında değişen okullardaki öğretmenler ($\bar{X} = 3.43$) ve öğretmen sayısı 26-50 arasında değişen okullardaki öğretmenler ($\bar{X} = 3.43$) arasında, öğretmen sayısı 51 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Buna göre öğretmen sayısı 51 ve üzerinde olan okullardaki öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin algıları öğretmen sayısı 1-25 arasında değişen ve 26-50 arasında değişen okullardaki öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Okuldaki öğretmen sayısı değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.02) değerinden yola çıkarak, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %2'sinin okuldaki öğretmen sayısı değişkenine bağlı olduğu ifade edilebilir. Bu değer okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde "küçük" etki büyüklüğüne sahip olduğunun göstergesidir.

Diğer yandan, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin algıları ile okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu ($F(2,376)=3.359, p<.05$) göze çarpmaktadır. Bu farklılığın hangi grupların arasında olduğunu belirleyebilmek için gruplar birbiri ile karşılaştırılmıştır. Öğretmen sayısı 1-25 arasında değişen okullardaki öğretmenler ($\bar{X} = 2.29$) ile öğretmen sayısı 26-50 arasında değişen okullardaki öğretmenler ($\bar{X} = 1.98$) arasında, öğretmen sayısı 1-25 arasında değişen okullardaki öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Buna göre öğretmen sayısı 1-25 arasında değişen okullardaki öğretmenlerin ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerinin öğretmen sayısı 26-50 arasında değişen okullardaki öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

Okuldaki öğretmen sayısı değişkeninin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bulunan bu eta-kare (.02) değerinden hareketle, ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen puanlarına ait toplam varyansın %2'sinin okuldaki öğretmen sayısı değişkenine bağlı olduğu söylenebilir. Bu değer okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkeninin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde "küçük" etki büyüklüğüne sahip olduğunun göstergesidir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Okul müdürlerinin ders denetim yeterlikleri, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?" biçiminde ifade edilmiştir.

Araştırmanın bu alt problemine cevap bulmak amacı ile, tek boyutlu Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeği ile basit regresyon analizi yapılmıştır. Basit regresyon analizine ilişkin sonuçlara Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8*Ders Denetim Kaygı Düzeylerinin Yordanmasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları*

| Değişken | B | Standart Hata B | β | t | p | Kısmi r |
|-------------------|-------|-----------------|---------|--------|-----|---------|
| Sabit | 3.264 | .193 | | 16.877 | .00 | |
| Denetim Yeterliği | -.242 | .05 | -.232 | -4.815 | .00 | -.232 |

R= .232, R² = .254
F (1, 408) = 23.180 , p= .00

Tablo 8’de yer alan basit regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde, okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerinin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu (R=.232, R²=.254, p<.01) görülmektedir. Korelasyon katsayısı değerlendirildiğinde, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri ile okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu (r= -.23) görülmektedir. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri, öğretmenlerin ders denetim kaygı ölçeğinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansın %25’ini açıklamaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yeterlik Ölçeğinden alınan puanlar değerlendirildiğinde öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini “yüksek düzeyde” gördükleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin Ders Denetim Kaygı Ölçeğinden alınan puanlar değerlendirildiğinde öğretmenlerin ders denetimlerine ilişkin kaygı düzeylerini “orta düzeyde” gördükleri belirlenmiştir. Bu araştırma bulgusuna paralel olarak alanyazında okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğunu bulgulayan çalışmalar mevcuttur (Yavuz, 2018; Özdemir, 2020).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere kıyasla okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek görmüşlerdir. Cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Cinsiyet değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır. Bu araştırma bulgusunun aksine Göktaş (2008) ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini daha yüksek düzeyde görmüşlerdir.

Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Cinsiyet değişkeni açısından öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu saptanmıştır. Bu araştırma bulgusunun aksine alanyazında denetim kaygısının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği ve kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla daha fazla denetim kaygısı yaşadıkları bulgusuna ulaşan çeşitli çalışmalar mevcuttur (Gündüz ve Coşkun, 2011; Şengün Aldemir, 2012; Kurtoğlu, 2017; Karasu ve Cömert, 2019).

Öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde branş değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinin birbirine benzer olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinin birbirine benzer olduğu belirlenmiştir. Karasu ve Cömert (2019) ise matematik öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerinden daha fazla denetim kaygısı yaşadıklarını bulgulamıştır.

Öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri mesleki kıdem değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere göre okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek görmüşlerdir. 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler; 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere kıyasla okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek görmüşlerdir. Ayrıca, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler; 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere kıyasla okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek görmüşlerdir. Mesleki kıdem değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değeri “.05” olarak bulunmuştur. Mesleki kıdem değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “orta” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin algıları mesleki kıdem değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin; 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere kıyasla ders denetim kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin; 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler, 16-20 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlere kıyasla ders denetim kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki kıdem değişkeninin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değeri “.04” olarak bulunmuştur. Mesleki kıdem değişkeninin, ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır. Gündüz ve Coşkun (2011) ise mesleki kıdemi 1-10 yıl arası olan öğretmenlerin, mesleki kıdemi 20 yıldan fazla olan öğretmenlerden denetimlere dayalı stres düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgulamıştır.

Öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinde eğitim düzeyi değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve lise öğretmenlerinin okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerine ilişkin görüşlerinin birbirine benzer olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin algılarında eğitim düzeyi değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Lisansüstü eğitim mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere göre ders denetim kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyi değişkeninin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değeri “.01” olarak bulunmuştur. Eğitim düzeyi değişkeninin, ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri okul türü değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Ortaokul öğretmenleri, ilkököl öğretmenlerine göre okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek görmüşlerdir. Okul türü değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değeri “.01” olarak bulunmuştur. Okul türü değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinde okul türü değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve lise öğretmenlerinin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin görüşlerinin birbirine benzer olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri okuldaki öğretmen sayısı değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Öğretmen sayısı 51 ve üzeri olan okullardaki öğretmenler; öğretmen sayısı 1-25 arasında olan okullardaki öğretmenler ve öğretmen sayısı 26-50 arasında olan okullardaki öğretmenlere göre okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerini daha yüksek görmüşlerdir. Okuldaki öğretmen sayısı değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değeri “.02” olarak bulunmuştur. Okulda görev yapmakta olan öğretmen sayısı değişkeninin okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin algıları okuldaki öğretmen sayısı değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Öğretmen sayısı 1-25 arasında olan okullardaki öğretmenlerin, öğretmen sayısı 26-50 arasında olan okullardaki öğretmenlere göre ders denetim kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Okulda görev yapan öğretmen sayısı değişkeninin öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu görebilmek adına eta-kare değeri hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değeri “.02” olarak bulunmuştur. Eğitim düzeyi değişkeninin, ders denetim kaygı düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri üzerinde “küçük” etki büyüklüğüne sahip olduğu saptanmıştır.

Okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerinin, öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeylerinin, öğretmenlerin ders denetim kaygı ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin toplam varyansın %25'ini açıkladığı saptanmıştır. Öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri ile okul müdürlerinin ders denetim yeterlik düzeyleri arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Öneriler

Araştırmada öğretmenlerin ders denetimlerine ilişkin kaygılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu denetim kaygısını azaltmak için, okul müdürlerinin geleneksel denetim anlayışından uzaklaşarak klinik denetim modelini benimsemeleri sağlanabilir.

Araştırmada okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu yeterlik düzeyini daha da artırmak için, okul müdürleri için ders denetimleri

hakkında hizmet içi kurslara alınabilir. Ayrıca, okul müdürleri “Eğitim Yönetimi” alanında lisansüstü eğitime teşvik edilebilir.

Okullarda 6-20 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler, 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlere göre okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini daha yüksek düzeyde görmektedir. Meslekteki ilk yıllarını geçiren öğretmenler ile en az 20 yıldır görev yapan deneyimli öğretmenlerin bu algılarını değiştirmek için okullardaki denetim işleyişi gözden geçirilebilir.

Ortaokul öğretmenleri ilkökul öğretmenlerine göre, okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerini daha yüksek düzeyde görmektedir. Okul müdürlerinin ilkökullarda sınıf öğretmenlerinin derslerini denetlerken dikkat etmesi gereken hususlar konusunda, bakanlık tarafından sınıf öğretmenleri için ayrı olarak bir denetim formu hazırlanabilir.

Araştırmacılar için öneriler ise; öğretmenlerin ders denetim kaygı düzeyleri ile okul müdürlerinin sergiledikleri liderlik tarzları ve uyguladıkları denetim modelleri arasındaki ilişkiler incelenebilir.

Bu araştırmanın farklı şehirlerde ve daha geniş bir öğretmen örneklemini içerisinde yapılması sonuçların daha güvenilir olmasına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırma resmi ve özel okullarda yapılarak aralarında karşılaştırmalar yapılabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 16/03/2021 tarihli 13 karar nolu etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akcan, E. ve Polat, S. (2015). Müfettiş denetiminin öğretmenlerin motivasyonuna etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 502-510.
- Akınalp, D. (2013). *Çalışanların kaygı düzeylerinin performans algılarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alagöz, S. (2016). *Okul müdürlerinin ders denetim yetkinlik düzeyleri konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, İ. (2016). *Öğretimde denetim*. (6. baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Aydın, M. (2013). *Çağdaş eğitim denetimi*. (7. baskı). Ankara: Hatiboğlu yayınevi.
- Beach, D. M. & Reinhartz, J. (2000). *Supervisory leadership: Focus on instruction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Beck, A. T. & Emery, G. (2011). *Anksiyete bozuklukları ve fobiler*. (Çev.: V. Öztürk). İstanbul: Litera Yayıncılık. (Eserin orijinali 2005'te yayımlandı).
- Birk, J. M. & Mahalik, J. R. (1996). The influence of trainee conceptual level, trainee anxiety, and supervision evaluation on counselor developmental level. *The Clinical Supervisor*, 14(1), 123-137.
- Britzman, D. P. (2009). The poetics of supervision: A psychoanalytical experiment for teacher education. *Changing English*, 16(4), 385-396.
- Burkovik, Y. (2009). *Kaygılanacak ne var!* İstanbul: Timaş Yayınları.
- Bursalioğlu, Z. (2005). *Okul yönetimindeki yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Camarillo, G. R. (2019). *A study of teachers' perceptions of principals' leadership and source of power and teachers' satisfaction with supervision*. Unpublished doctoral thesis, Our Lady of the Lake University, San Antonio.
- Chapman, C. (2001). Changing classrooms through inspection. *School Leadership and Management*, 21(1), 59-73.
- Cook, M. A. & Richards, H. C. (1972). Dimensions of principal and supervisor ratings of teacher behavior. *The Journal of Experimental Education*, 41(2), 11-14.
- Çakıcı, M., Oğuzhan, A. ve Özdil, T. (2015). *İstatistik*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dareh, J. C. (2006). *Leading and supervising instruction*. California: Corwin Press.
- Fıncioğulları Bige, E. (2014). *İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Fıncioğulları Bige, E. ve Yengin Sarpkaya, P. (2015). Teachers' views about the course supervision of primary school principals. *Anthropologist*, 19(1), 193-204.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8. baskı). New York: McGraw-Hill.

- Göktaş, A. (2008). *İlköğretim okulu müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin ders denetimine ilişkin yeterliklerinin sınıf öğretmenlerince değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gündüz, Y. ve Coşkun, K. (2011). Teftiş uygulamalarının öğretmenlerde yarattığı stres düzeyinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 367-388.
- Gray, J. J. (2010). *Are principals good at identifying effective teachers? A comparison of teachers' principal ratings and residual gain on standardized tests*. Unpublished doctoral thesis, Educational Leadership & Policy Studies and the Graduate Faculty of the University of Kansas.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory behavior in education*. (3. baskı). New Jersey: Prentice-Hall Publishing.
- İlğan, A. (2012). *Öğretmenlerin mesleki gelişimi ve denetimi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Karakaya, İ., Elma, C., Kurtoğlu, S. ve Suiçmez, E. (2011). *Denetim kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. III. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi (22-24 Haziran, Mersin, ss. 545-556). Ankara: Anı.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. (34. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasu, Y. ve Cömert, M. (2019). İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin ders denetimine ilişkin kaygı düzeyleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(31), 93-120.
- Kennerley, H. (2017). *Kaygı (anksiyete): Yaşanmış örnekler, pratik öneriler, uygulamalar*. (Çev.: N. Yener). İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık. (Eserin orijinali 2014'te yayımlandı).
- Koç, İ. (2018). *Okul müdürlerinin denetim görevlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuo, H., Connor, A., Landon, T. J. ve Chen, R. K. (2016). Managing anxiety in clinical supervision. *Journal of Rehabilitation*, 82(3), 18-27.
- Kurtoğlu, S. (2017). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin denetim kaygı düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Lee, A. N. & Nie, Y. (2014). Understanding teacher empowerment: Teachers' perceptions of principal's and immediate supervisor's empowering behaviours, psychological empowerment and work-related outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 41, 67-79.
- Marangoz, S. (2019). *Ortaokul yöneticileri ve öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). *Rehberlik ve denetim başkanlığı ile maarif müfettişleri başkanlıkları yönetmeliği*.
- Nagendra, H. R., Nagarathna, R. & Gürelman, A. (2015). *Kaygı, depresyon ve yoga*. (Çev.: M. Elber ve E. Gökyar). İstanbul: Purnam Yayınları. (Eserin orijinali 2001'de yayımlandı).

- Nazlı Demirci, S. (2017). *Öğretmen görüşlerine göre ortaokul müdürlerinin ders denetim yeterlilikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Oliva, P. F. & Pawlas, G. E. (2004). *Supervision for today's schools*. (7. baskı). New Jersey: Wiley Publishing.
- O'Sullivan, M. (2006). Lesson observation and quality in primary education as contextual teaching and learning processes. *International Journal of Educational Development*, (26)3, 246-260.
- Özdemir, İ. (2020). *Okul müdürlerinin liderlik stillerinin ders denetim yeterliklerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Özer, K. (2002). *Kaygı: Sınanma duygusuyla baş edebilme*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Reckmeyer, M. C. (2020). *The effects of a principal's interactions with teachers on teachers' well-being*. Unpublished doctoral thesis, The Faculty of the Graduate School of Education and Human Development of the George Washington University.
- Sergiovanni, T. J. & Starratt, R. J. (2002). *Supervision: A redefinition*. (7. baskı). New York: McGraw Hill.
- Sheehan, E. (1999). *Kaygı bozuklukları: Kaygı, fobiler ve panik ataklar*. (Çev.: M. Sağlam). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım. (Eserin orijinali 1996'da yayımlandı).
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2015). *Okullarda eğitim ve öğretimi geliştiren denetim*. (Çev.: A. Ünal). Ankara: Anı yayıncılık. (Eserin orijinali 2013'te yayımlandı).
- Şengün Aldemir, G. (2012). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin teftiş uygulamalarına yönelik stres kaynakları ve stres belirtileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve Lisrel uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Taymaz, H. (2015). *Eğitim sisteminde teftiş*. (11. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tepper, B. J. (2000). Consequences of abusive supervision. *The Academy of Management Journal*, 43(2), 178-190.
- Tosado, M. (2004). *Supervision anxiety: Cross validating the anticipatory supervisee anxiety scale*. Unpublished doctoral thesis, State University of New York, Albany.
- Vernon, C. (2017). *Anksiyeteyi dengelemek*. (Çev.: C. Ersayın). İstanbul: Pegasus Yayınları. (Eserin orijinali 2015'te yayımlandı).
- Yamamoto, K. (1963). Evaluating teacher effectiveness: A review of research. *Journal of School Psychology* (2)1, 60-71.
- Yavuz, Ö. (2018). *Ortaokul müdürlerinin denetmenlik görevlerindeki yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Yapısal eşitlik modellemesi-I*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Yılmazoğlu Özdoğa, B. (2012). Denetim kaygısına yönelik öğretmen ve denetmen algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı 2, 98-109.
- Yiğit, M. (2019). *Okul öncesi eğitimde rehberlik ve denetim uygulamalarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yüzer, A. F. (2003). *İstatistik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

İletişim/Correspondence

MSc. Hilmi GÖLCÜK
hilmigolcuk@gmail.com

Assoc. Dr. Servet ATİK
servet.atik@inonu.edu.tr